

Sygn. akt II CSK 145/13

POSTANOWIENIE

Dnia 17 października 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa R. M.
przeciwko Skarbowi Państwa - Staroście W.
oraz Przedsiębiorstwu [...] Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G.
o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 17 października 2013 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej - Skarbu Państwa - Starosty W.
od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 5 października 2012 r., sygn. akt II Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od pozwanego Skarbu Państwa - Starosty W.
na rzecz powoda kwotę 1800 (tysiąc osiemset) złotych tytułem
zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Starostę W., który wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w P., wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania oparł na przesłance wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Zdaniem skarżącego w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, czy § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 1 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego (PKWN) z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej może i stanowi podstawę do rozstrzygania przez organy administracji publicznej, czy dana nieruchomości podpada pod art. 2 ust. 1 lit e dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej skarga kasacyjna. Ponadto zdaniem wnoszącego skargę kasacyjną zachodzi konieczność jednoznacznego przesądzenia definicji „nieruchomości ziemskiej” z uwzględnieniem położenia takiej nieruchomości w granicach administracyjnych miasta. W skardze kasacyjnej podniesiono również, że pismem z dnia 14 czerwca 2012 r. Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa na podstawie art. 8b ustawy o Prokuraturii Generalnej przekazała niniejszą sprawę do prowadzenia Staroście W..

Powód R. M. w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł przede wszystkim o jej odrzucenie, ewentualnie o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania lub jej oddalenie. W uzasadnieniu wniosku o odrzucenie skargi powód wskazał, że skarga kasacyjna została wniesiona z naruszeniem przepisów o wyłącznej reprezentacji Skarbu Państwa w postępowaniu przed Sądem Najwyższym a zwłaszcza art. 4 ust. 1 pkt 21 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (tekst jedn.: Dz. U. Nr 169 poz. 1417 ze zm. - dalej jako ustawa o Prokuraturii Generalnej), który przewiduje wyłączne zastępstwo Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, a przekazanie innemu organowi prowadzenia sprawy nie uchyliło obowiązkowego zastępstwa Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ze względu na konsekwencje jakie mogą powstać w zależności od oceny podniesionego przez powoda zarzutu, dotyczącego zastępstwa Skarbu Państwa w postępowaniu przed Sądem Najwyższym zarzut ten musi być rozpoznany w pierwszej kolejności.

Przyznanie Prokuratorii Generalnej wyłącznego uprawnienia do zastępowania Skarbu Państwa przed Sądem Najwyższym oznacza, że czynności podejmowane przed tym Sądem przez inne podmioty są pozbawione skuteczności. W takich przypadkach skarga kasacyjna podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna. Jak bowiem przyjmuje się jednolicie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o Prokuratorii przyznaje zdolność postulacyjną przed Sądem Najwyższym Prokuratorii Generalnej, pozbawiając jednocześnie tej zdolności adwokatów i radców prawnych. Przepis art. 87¹ § 3 k.p.c. należy zatem interpretować w ten sposób, że w sprawach, w których obowiązuje wyłączne zastępstwo Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną czynności podejmowane przed Sądem Najwyższym przez inne podmioty są pozbawione skuteczności również wówczas, gdy Prokuratoria Generalna nie wykonuje w sposób czynny zastępstwa procesowego Skarbu Państwa (zob. m.in. postanowienia z dnia 31 sierpnia 2006 r., I CZ 47/06, OSNC 2007/5/75; z dnia 21 września 2006 r., IV CSK 238/06, niepubl.; z dnia 10 listopada 2006 r., III CSK 327/06, niepubl.; z dnia 12 grudnia 2006 r., I CSK 415/06, niepubl.; z dnia 5 sierpnia 2009 r., II CSK 230/09, niepubl.; z dnia 25 lutego 2010 r., V CZ 4/10, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2012 r., IV CSK 154/12; z dnia 3 grudnia 2010 r., IV CSK 415/10, niepubl.; z dnia 9 grudnia 2012 r., III CZ 57/10, niepubl.; z dnia 13 marca 2012 r., V CSK 244/11, niepubl.; z dnia 29 marca 2011 r., IV CSK 582/10, niepubl.).

W ocenie Sądu Najwyższego nie doszło w niniejszej sprawie do naruszenia przepisów regulujących zastępstwo Skarbu Państwa w postępowaniu kasacyjnym, a przemawiają za tym następujące argumenty.

Już w samej treści art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o Prokuratorii Generalnej, wyrażającego zasadę wyłącznego zastępstwa Skarbu Państwa przed Sądem

Najwyższym, zastrzeżone zostało wyjątkowe uregulowanie zawarte w art. 8b ust. 5 tej samej ustawy. Stosownie do jego brzmienia, w przypadku przekazania podmiotowi reprezentującemu Skarb Państwa do prowadzenia sprawy, w której zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną jest obowiązkowe, podmiot ten wykonuje zastępstwo procesowe Skarbu Państwa również przed Sądem Najwyższym. Przepis ten obejmuje swym zakresem wszystkie sprawy, w których zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną jest obowiązkowe. Jego zastosowanie nie ogranicza się tylko do zawartego w art. 8 ust. 1 ustawy o Prokuraturii Generalnej katalogu spraw, w których zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną jest obowiązkowe. Katalog ten nie wyczerpuje wszystkich przypadków obowiązkowego zastępstwa procesowego Skarbu Państwa. Trzeba bowiem zważyć, że według art. 2 ust. 4 ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 79, poz. 660, niepubl. - dalej jako ustawa nowelizacyjna), która weszła w życie w dniu 12 czerwca 2012 r., w sprawach, w których do tego dnia Prokuratura Generalna wykonuje zastępstwo procesowe Skarbu Państwa, zastępstwo to jest wykonywane przez Prokuratorię Generalną aż do zakończenia sprawy. Do tej chwili zastępstwo procesowe Prokuraturii Generalnej jest obowiązkowe. W związku z tym należy zwrócić uwagę na dwie istotne okoliczności. Po pierwsze niesporne jest, że przed dniem 12 czerwca 2012 r. i w tym dniu zastępstwo procesowe Skarbu Państwa w niniejszej sprawie było wykonywane przez Prokuratorię Generalną. Po drugie, dopiero dnia 14 czerwca 2012 r., czyli już po wejściu w życie ustawy nowelizacyjnej, kiedy zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną było obowiązkowe, doszło do przekazania sprawy do prowadzenia Staroście W.. Uprawnione zatem stało się zastosowanie w niniejszej sprawie do tego przekazania normy zawartej w art. 8b ust. 5 ustawy o Prokuraturii Generalnej. Oznacza to, że Starosta W., któremu przekazano do prowadzenia sprawę z obowiązkowym zastępstwem procesowym Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną, jest w dalszym ciągu uprawniony do wykonywania zastępstwa procesowego Skarbu Państwa przed Sądem Najwyższym, a zarazem brak jest podstaw prawnych do odrzucenia skargi kasacyjnej.

W związku z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga podkreślenia, że Sąd Najwyższy jako sąd kasacyjny nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, a skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio - kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Skarga kasacyjna jest środkiem zaskarżenia o charakterze nadzwyczajnym. Ma przede wszystkim na celu - w interesie publicznym - ujednolicenie orzecznictwa sądów powszechnych, rozstrzyganie sporów precedensowych oraz o istotnym znaczeniu dla rozwoju prawa i judykatury sądowej. W związku z tym jednym z koniecznych elementów skargi kasacyjnej jest wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie, w którym skarżący powinien wskazać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. i związku z tym istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący w odrębnym wywodzie wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania albo skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że istotne zagadnienie prawne powinno być zagadnieniem nowym do tej pory nie rozstrzygniętym, po to by wypowiedź Sądu Najwyższego służyła rozwojowi judykatury i nauki prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2012 r., III SK 5/12, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 2/12, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia

2009 r., II CSK 29/09, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, niepubl.).

Wskazane jako pierwsze zagadnienie prawne nie spełnia tych kryteriów albowiem było ono przedmiotem wielu jednolitych wypowiedzi Sadu Najwyższego (zob. wyrok z dnia 22 listopada 2012 r., II CSK 128/12, OSNC 2013/6/79; postanowienia z dnia 21 czerwca 2012 r., II CSK 552/11. oraz II CSK 504/11 niepubl.; uchwały z dnia 17 lutego 2011 r., III CZP 121/10, OSNC 2011/10/109 oraz z dnia 16 maja 2011 r., III CZP 21/11, OSNC 2011/12/133).

Odnosnie drugiego wskazanego w skardze kasacyjnej zagadnienia trzeba podnieść, że nie wystarczy samo sformułowanie zagadnienia z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, tak jak to uczynił wnoszący skargę kasacyjną, ale niezbędne jest wskazanie argumentów prawnych prowadzących do rozbieżnych ocen prawnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z dnia 3 października 2002 r., II CKN 447/01, niepubl; z dnia 14 grudnia 2004 r., III CK 585/04, niepubl; z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CZ 47/06, niepubl; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, nie publ; z dnia 26 czerwca 2008 r., I CSK 108/08, niepubl.).

Z tych względów uznając, że nie zostały spełnione przesłanki przejęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 *a contrario* k.p.c. postanowił jak wyżej. O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98, 99 w związku z art. 391 § 1, 398²¹ k.p.c.

aw

jw